

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om hälsovården.

Allmän motivering.

Med tätort avses i landskapslagen om hälsovården (36/67), nedan kallad hälsovårdslagen, Mariehamn och del av landskommun som genom kommunfullmäktigebeslut fastställts till tätort. Något sådant kommunfullmäktigebeslut har aldrig fattats. Hälsovårdslagen uppställer i vissa avseenden särskilt stränga regler beträffande tätort. Dessa regler är avsedda att tillämpas på områden med tätbebyggelse och inte enbart beträffande Mariehamn. Därför föreslås begreppet tätort omfatta område för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts. Denna ändring skulle beträffande Mariehamn innebära en inskränkning och beträffande övriga kommuner en utvidgning av hälsovårdslagens tillämpningsområde.

För att klarlägga och effektivisera förvaltningen och delvis lätta på hälsonämndens arbetsbörda föreslås delegering av vissa uppgifter eller att det öppnas möjlighet till delegering av uppgifter.

Dessutom innebär förslaget att det vite som hälsonämnden kan förelägga någon som underlåter att iaktta föreskrift eller förbud skall vara obegränsat och att möjligheten för hälsonämnd att anhålla om åtgärd hos länsstyrelsen tas bort.

Vidare föreslås att hälsonämnden skall hålla beredskap tillsammans med andra myndigheter för avvärjande av den särskilda hälsofara som kan bli följden av olyckor eller liknande händelser vid t.ex. en gifttransport i landskapet.

Liknande ändringar i hälsovårdslagen har gjorts i riket (FFS 396/78, 932/80 och 911/81).

Detaljmotivering.

5 och 6 §§. I hälsovårdslagen har det uppställts olika skyldigheter för Mariehamn och landskommunerna i fråga om

övervakningen av de sanitära förhållandena, vilket nu inte kan anses ändamålsenligt. Förslaget syftar till att begränsa de skärpta bestämmelserna i hälsovårdslagen till att oavsett kommunform gälla endast sådana områden inom kommun, där bosättningsförhållandena motsvarar tätbebyggelse. Därför föreslås att definitionen på begreppet tätort ändras så att därmed avses stads- och byggnadsplaneområde. De skärpta bestämmelser som gäller tätort föreslås även kunna komma att tillämpas på andra än stads- och byggnadsplaneområden och kommunfullmäktige beslutar därom p.g.a. bosättningsens täthet och sanitära förhållanden. Tätbebyggelse kan efter undantagstillstånd uppkomma t.ex. på område där byggnadsförbud för viss tid gäller och då skall man alltså kunna fatta beslut om att de skärpta bestämmelser som gäller tätort skall tillämpas. Likaså kan det vara lämpligt att fatta ett sådant beslut för ett område för vilket stads- eller byggnadsplan är under beredning. Underställningen till landskapsstyrelsen föreslås borttagen, då den har saknat betydelse och lagens tätortsbegrepp nu utvidgas. Dessutom kvarstår möjligheten för landskapsstyrelsen att besluta att visst område skall vara tätort. En förutsättning är dock att betydande sanitärt missförhållande föreligger.

Av de specialbestämmelser som gäller tätort, och som genom den föreslagna ändringen av definitionen på begreppet tätort kommer att tillämpas också på byggnadsplaneområden, kan nämnas 19 § 2 mom. om allmän bostadsinspektion, 58 § 3 mom. om anslutning till vattenledning och 74 § om hållande av djur i tätort.

56 §. Rätten att förordna om kontroll av hushållsvatten i enlighet med 56 § 2 mom. föreslås delegerad från landskapsstyrelsen till hälsonämnden, som handhar kontrollen av hushållsvatten i allmänhet.

58, 67, 76 och 88 §§. Ändringarna föranleds av de föreslagna ändringarna av 5 och 6 §§.

59, 68 och 86 §§. Beträffande ärenden som rör tillstånd och utlåtanden av hälsonämnden föreslås att dessa frågor också skall kunna handläggas av en av hälsonämnden förordnad och denna under-

ställd tjänsteinnehavare.

80 §. Hälsonämnd är berättigad att utfärda föreskrifter som är nödvändiga för avvärjande av hälsofara eller avhjälpande av sanitär olägenhet för omgivningen. I brådskande fall har landskapsläkaren rätt att utfärda sådana föreskrifter. Denna uppgift föreslås delegerad från landskapsläkaren till en av hälsonämnden förordnad och denna underställd tjänsteinnehavare.

80a §. För höjande av handlingsberedskapen hos de myndigheter på vilka tillsynen över hälsovården ankommer föreslås att hälsonämnderna skulle förpliktas att bereda sig att möta plötsligt uppkommande situationer som medför hälsofara. Syftet är att man redan på förhand skall beakta de faromoment som eventuellt förekommer på myndigheternas verksamhetsområden. Avsikten med beredskapen är att beträffande de frågor som hör till hälsovårdsmyndigheternas kompetens komplettera den planering som finns inom brand- och räddningsväsendet.

Den föreslagna beredskapen inför olyckor och liknande händelser förutsätter att hälsovårdsmyndigheterna utreder och beaktar alla faktorer inom deras verksamhetsområden som kan förorsaka plötslig hälsofara. Det förutsätter också utredande av vilka giftiga eller andra farliga ämnen som fortlöpande förvaras i eller transporteras i och genom landskapet. Dessutom förutsätter denna beredskap fortbildning av hälsoinspektörerna och den övriga hälsovårdspersonal som arbetar med miljöfrågor.

81 §. Den möjlighet som hälsonämnd nu har att anhålla om åtgärd hos länsstyrelsen föreslås borttagen och i stället föreslås att det vite som hälsonämnden kan förelägga skall vara obegränsat. Vitets storlek skall kunna bestämmas från fall till fall och blir alltså inte beroende av lagändringar som sker när vitesbeloppet förlorat helt i betydelse på grund av penningvärdets försämring.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av landskapslagen om hälsovården.

I enlighet med landstingets beslut
ändras 5 §, 6 §, 56 § 2 mom., 58 §, 59 §, 67 §, 68 § 3 mom.,
76 § 1 mom., 80 § 2 mom., 81 § 2 mom. och 88 § 3 mom. landskapslagen
den 25 juli 1967 om hälsovården (36/67), av dessa lagrum 56 §
2 mom. och 80 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 1 juli
1977 (64/77), samt

fogas till lagen nya 80a och 86 §§, som följer:

5 §.

Med tätort avses i denna lag område inom kommun, för vilket
stads- eller byggnadsplan fastställts.

6 §.

Kommunfullmäktige kan besluta att även annat än i 5 § avsett
område i kommunen skall vara tätort, om bosättingens täthet eller
de sanitära förhållandena det påkallar.

Om det är påkallat för avlägsnande av betydande sanitärt miss-
förhållande kan i 1 mom. nämnt beslut även fattas av landskaps-
styrelsen efter att kommunfullmäktige hörts.

I denna paragraf avsett beslut av landskapsstyrelsen skall
kommunstyrelsen offentliggöra på sätt om kungörande av kommunala
meddelanden är stadgat.

56 §.

Hälsonämnden kan efter att ha hört vattenledningens ägare
förordna om regelbunden kontroll av annat än i 1 mom. avsett
vattenledningsvatten, om vattnet i större utsträckning används
som hushållsvatten eller för därmed jämförligt ändamål.

58 §.

I tätort är ägare eller innehavare av tomt eller byggnadsplats
skyldig att, om inte annat följer av 2 mom., anlägga anslutning

till allmän vattenledning, om den allmänna vattenledningen är belägen på ett avstånd av högst 15 meter från tomten eller byggnadsplatsen och på tomten eller byggnadsplatsen uppförts nybyggnad efter det att stads- eller byggnadsplanen blivit fastställd eller om tomten eller byggnadsplatsen därförinnan har bebyggt huvudsakligen i enlighet med planen. Hälsonämnden kan bestämma, att anslutningsledning skall anläggas även från tomt eller byggnadsplats, som är belägen på längre avstånd, ävensom från tomt eller byggnadsplats, som inte bebyggt på ovan nämnt sätt, då det bör anses påkallat av sanitära skäl och det inte medför oskäligen kostnader. Nämnden har även befogenhet att av särskilt skäl medge befrielse från skyldigheten att anlägga anslutningsledning.

Vad i 1 mom. är stadgat begränsar inte ägares av allmän vattenledning rätt att bestämma, om och på vilka villkor anslutning till vattenledning får ske.

I tätort får inte vattenledning dras till bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal utan tillstånd av hälsonämnden, om inte lägenheten eller lokalen anslutits till allmänt eller godkänt enskilt avlopp.

59 §.

På lägerområde eller annat allmänt campingområde eller i omedelbar närhet av dylikt område skall finnas tillgång till vatten, vars täkt eller förvaringsplats samt kvalitet godkänts av hälsonämnden eller av denna förordnad, nämnden underställd tjänsteinnehavare.

67 §.

Om skyldighet för ägare eller innehavare av tomt eller byggnadsplats i tätort att anlägga anslutningsledning till allmänt avlopp gäller på motsvarande sätt vad i 58 § är stadgat.

68 §.

Anläggande av vattenklosett är tillåtet endast med tillstånd av hälsonämnden eller en av nämnden underställd och förordnad tjänsteinnehavare.

76 §.

Anläggande av begravningsplats i tätort är förbjudet, om där inte finns vattenlednings- och avlopps nät. Vid val av plats för begravningsplats skall särskilt tillses att sanitär olägenhet inte uppkommer för omgivningen.

80 §.

I brådskande fall får tjänsteinnehavare som förordnats av hälsonämnden och som leder i denna lag stadgad verksamhet utfärda i 1 mom. avsedd föreskrift. Han skall utan dröjsmål anmäla denna till nämnden.

80a §.

Hälsonämnd skall i samverkan med övriga myndigheter och inrättningar vara beredd att ombesörja de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för avvärjande av den särskilda hälsofara som kan förorsakas av olyckor eller andra liknande händelser.

81 §.

Är sanitär fara eller olägenhet av den art att endast vederbörande själv kan avvärja eller avhjälpa den, eller prövar hälsonämnden det annars vara ändamålsenligt att missförhållandet avhjälpas genom försorg av vederbörande, kan nämnden förelägga honom vite som påföljd för underlåtenhet att iaktta föreskrift eller förbud.

86 §.

Hälsonämnden kan förordna en nämnden underställd tjänsteinnehavare att på nämndens vägnar på anhållan av byggnadsnämnden avge utlåtande om byggnadslov för bostadsbyggnad som avses i byggnadslagen för landskapet Åland (61/79).

88 §.

- - - - -
Vad i 1 och 2 mom. är stadgat om lagens ikraftträdande äger motsvarande tillämpning då kommuns område sedan denna lag trätt i kraft ombildas till tätort eller del därav.

Mariehamn den 8 mars 1984.

L a n t r å d

Folke Woivalin

Lagberedningssekreterare

Elisabeth Carlsson.